

Súťažný test

krajské kolo 24/25
3. kategória (ZŠ)

Obsah dokumentu

Vyber vhodný nadpis.....	3
Práca s umelou inteligenciou.....	5
Príspevok na sociálnych sieťach.....	7
Instagram reels.....	10
Typy médií.....	12
Konšpiračné teórie.....	17
Výzva na sociálnych sieťach.....	22
Overovanie faktov.....	24
Graf.....	27
Argumentačné chyby.....	29
Doplň chýbajúce časti argumentu.....	34
Argument.....	36

Vyber vhodný nadpis

Prečítaj si nasledujúci úryvok z fiktívneho článku:

„Vedci z univerzity v Oxforde zistili, že pravidelná konzumácia čokolády môže pozitívne ovplyvniť náladu. Zároveň varujú, že nadmerná konzumácia môže viesť k zdravotným problémom, ako je obezita.“

? Vyber, ktorý z nasledujúcich nadpisov je najvhodnejší pre tento článok:

- a) Nový objav: čokoláda je zázračný liek na zlé nálady
- b) Nový výskum naznačuje, že čokoláda pozitívne vplyva na náladu, ale má aj svoje riziká
- c) Vedci potvrdzujú: Čokoláda lieči depresiu
- d) Pozor! Vedci upozorňujú, že čokoláda má tento nebezpečný účinok!

Tvoja odpoveď

 Z nasledujúcich tvrdení vyber všetky, ktoré správne vystihujú tento nadpis:

“NEUVERÍTE, čo povedali vedci o čokoláde! Túto sladkú pochúťku si už NIKDY nevložíte do úst”

- a) Nadpis je informatívny a neutrálne sprostredkúva hlavné zistenia článku.
- b) Ide o takzvaný clickbait, teda nadpis, ktorý sa snaží prilákať pozornosť čitateľa na úkor presnosti a neutralnosti.
- c) Nadpis využíva dramatické slová a zveličuje udalosti, aby vyvolal emócie ako strach alebo zvedavosť.
- d) Nadpis využíva odborný jazyk a objektívne podáva informácie bez zveličenia.
- e) Nadpis je nejasný, vynecháva dôležité detaily, aby bol viac lákavý.

Tvoja odpoveď

Práca s umelou inteligenciou

Predstav si takúto situáciu:

Dostali ste od učiteľky geografie za úlohu vytvoriť krátke referáty o veľvyslancoch európskych krajín na Slovensku.

Vašou úlohou je uviesť meno veľvyslanca, rok začiatku jeho pôsobenia na Slovensku a niekoľko dôležitých úspechov jeho kariéry.

Tvoj spolužiak Dušan si na svoj referát vyžreboval **holandského veľvyslanca** na Slovensku. Aby referát pripravil čo najrýchlejšie, na získanie informácií použil ChatGPT.

Pozri sa, ako postupoval:

Odkedy je menovaný nový veľvyslanec Holandska na Slovensku?

Novým veľvyslancom Holandského kráľovstva na Slovensku je Laurent Louis Stokvis, ktorý odovzdal kópie poverovacích listín ministrovi zahraničných vecí SR Eduardovi Kukanovi 2. septembra 2002. [DOMOV SME](#)

Zdroje

🔊 📄 👍 🗑️ ✎️ ↺

Napiš mi tri významné veci, ktoré dosiahol Laurent Louis Stokvis vo svojej kariére

Počas svojej diplomatickej kariéry Laurent Louis Stokvis dosiahol niekoľko významných úspechov:

- Podpora slovenského hospodárstva:** Ako veľvyslanec Holandského kráľovstva na Slovensku Laurent Louis Stokvis aktívne podporoval spoluprácu medzi slovenskými a holandskými firmami, čím prispel k posilneniu hospodárskych vzťahov medzi oboma krajinami. [HNONLINE.SK](#)
- Prínos k európskej integrácii:** Počas svojho pôsobenia na Slovensku Laurent Louis Stokvis pozitívne hodnotil pripravenosť krajiny na vstup do Európskej únie a NATO, čím podporil integračné snahy Slovenska do týchto medzinárodných organizácií. [DOMOV SME](#)
- Posilnenie bilaterálnych vzťahov:** Počas svojho pôsobenia v Srbsku Laurent Louis Stokvis prispel k prehĺbeniu vzťahov medzi Holandskom a Srbskom, čo bolo ocenené aj počas jeho rozlúčkového stretnutia s ministrom zahraničných vecí Srbska Ivicom Dačićom. [ARHIVIRANI SAJT](#)

Zdroje

🔊 📄 👍 🗑️ ✎️ ↺

Pomôž Dušanovi s referátom!

? Kto je aktuálne veľvyslancom alebo veľvyslankyňou Holandského kráľovstva na Slovensku?

_____ (uved' meno a priezvisko)

Tvoja odpoveď

? Čerpal ChatGPT v prvej odpovedi pre Dušana informácie z dôveryhodného zdroja?

- a) Áno
- b) Nie

Tvoja odpoveď

Dušan chcel mať referát z geografie rýchlo za sebou, preto si informácie z ChatGPT poriadne neskontroloval a neoveril si ich.

? Ktoré z nasledujúcich tvrdení sú pravdivé a mohli Dušana upozorniť, že si mal získané informácie radšej overiť?

Vyber všetky pravdivé možnosti.

- a) ChatGPT v prvej odpovedi spomína údaj z roku 2002. Keďže odvtedy prešlo dosť času, mal Dušan overiť, či sú informácie stále aktuálne aj v roku 2025.
- b) V odpovedi sa píše, že Laurent Louis Stokvis pôsobil aj v Srbsku, čo znamená, že nepracoval len na Slovensku. Dušan mal overiť, či mohol pracovať v oboch krajinách naraz.
- c) V odpovedi ChatuGPT chýba presný dátum, kedy odovzdal kópiu svojej poverovacej listiny ministrovi zahraničných vecí.
- d) Keďže veľvyslanec má tri mená, treba si overiť, či ich ChatGPT nepoplietol.

Tvoja odpoveď

Príspevok na sociálnych sieťach

Pozri si nasledujúci príspevok na Instagrame, ktorý uverejnil portál Startitup a prečítaj si komentáre pod príspevkom:

UP Startitup ✓

15-ROČNÝ CHLAPEC VYROBIL MYDLO, KTORÉ DOKÁŽE LIEČIŤ RAKOVINU KOŽE. ČASOPIS TIME HO UVIEDOL AKO DIEŤA ROKA.

UP

SPRÁVY, NA KTORÝCH ZÁLEŽÍ

1,8k likes

Startitup 15-ročný chlapec vyrobil mydlo, ktoré dokáže liečiť rakovinu kože...

Zobrať 66 komentárov

martin_vaskanin Mali by sme dávať viac priestoru v médiách takýmto ľuďom, nielen stále šoubiznis a celebrity!

viktor_terjek Veľké slová, ale nič z toho nebude, rakovinu nevylieči...

bianka_havlikova Tento chalan za ten vynález získal 25 000 dolárov!!!

19. august 2024

? Ako sa volá chlapec, ktorý sa spomína v príspevku?

_____ (uved' meno a priezvisko)

Ak tento chlapec neexistuje, napíš "neexistuje".

Tvoja odpoveď

? Over, či sú tvrdenia v príspevku pravdivé:

"15-ročný chlapec vyrobil mydlo, ktoré dokáže liečiť rakovinu kože"

- a) tvrdenie je určite pravdivé
- b) tvrdenie je určite nepravdivé
- c) nie je dost' informácií na jednoznačné zhodnotenie, či je tvrdenie pravdivé alebo nepravdivé

"Časopis Time ho uviedol ako dieťa roka"

- a) tvrdenie je určite pravdivé
- b) tvrdenie je určite nepravdivé
- c) nie je dost' informácií na jednoznačné zhodnotenie, či je tvrdenie pravdivé alebo nepravdivé

Tvoja odpoveď

Názory a fakty v komentároch

Pamätáš si zo školského kola, aký je rozdiel medzi faktom a názorom?

- **Faktické tvrdenie** je niečo, čo sa dá overiť alebo dokázať. Vieme zistiť, či je to pravda.
- **Názor** je to, čo si niekto myslí alebo cíti. Nemôžeš to dokázať ako pravdivé alebo nepravdivé, lebo každý môže mať iný pohľad.

Teraz pribudne nový pojem:

- **Špekulatívne tvrdenie** je taký výrok, ktorého objektívna pravdivosť sa teraz nedá overiť, lebo "špekuluje" o budúcnosti. V budúcnosti ho budeme vedieť overiť, ale musíme si počkať.

Vyskúšaj si to v praxi!

Zhodnot', či sú jednotlivé komentáre pod príspevkom názory, faktické tvrdenia alebo špekulatívne tvrdenia:

Komentár 1: "Mali by sme dávať viac priestoru v médiách takýmto ľuďom, nie len stále šoubiznis a celebrity!"

- a) Názor
- b) Faktické tvrdenie
- c) Špekulatívne tvrdenie

Komentár 2: "Veľké slová, ale nič z toho nebude, rakovinu nevyylieči..."

- a) Názor
- b) Faktické tvrdenie
- c) Špekulatívne tvrdenie

Komentár 3: "Tento chalan za ten vynález získal 25 000 dolárov!!!"

- a) Názor
- b) Faktické tvrdenie
- c) Špekulatívne tvrdenie

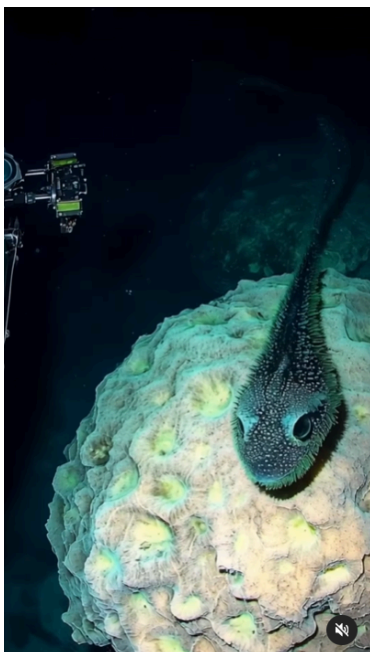

Tvoja odpoveď

Instagram reels

Pozri si dve krátke videá z dokumentu o hlbokomorských živočíchoch. Následne odpovedz na otázky.

? Ktoré tvrdenie platí o videách?

video 1:

video 2:

- a) Obe videá sú skutočné, ide o úryvky z dokumentárneho filmu
- b) Video 1 je skutočné, video 2 je vytvorené umelou inteligenciou
- c) Video 1 je vytvorené umelou inteligenciou, video 2 je skutočné
- d) Obe videá sú vytvorené umelou inteligenciou

Tvoja odpoveď

? Zdôvodni svoju odpoveď.

Ako si prišiel/prišla na danú odpoveď? Spomeň a vysvetli čo najviac dôvodov, ktoré ťa viedli k danému záveru.

Tvoja odpoveď

Typy médií

Existuje veľa typov médií. Niektoré si overujú fakty viac, niektoré menej, a niektoré dokonca zámerne zavádzajú. Niektoré apelujú na naše emócie, iné sa nás snažia racionálne informovať. Niektoré povedia verejnosti o tom, kto ich vlastní a kto u nich pracuje, iné to môžu chcieť zatajiť. Nauč sa ich rozpoznať!

? Prirad' typ média k správnej definícii.

Tieto médiá sa snažia pravdivo informovať o dôležitých témach. Overujú fakty, uvádzajú autorov článkov a opravujú chyby, ak ich spravia.	Bulvárne médiá
Tieto médiá šíria aj nepravdivé alebo zavádzajúce informácie. Často si vymýšľajú fakty, neuvádzajú zdroje a niekedy nepoznáme, kto ich vlastní.	Seriózne / štandardné médiá
Tieto médiá sa zameriavajú hlavne na klebety a škandály, často píšu o slávnych ľuďoch a snažia sa šokovať alebo vyvolať silné emócie.	Dezinformačné / konšpiračné médiá

Tvoja odpoveď

? Na základe tohto článku posúď, o aký typ média ide.

The screenshot shows a news article on the website 'NOVÝ CAS'. The main headline is 'BÉÉÉÉZ POPLATKOV' (BEEEEEZ POPPAPAY). The article title is 'Srdcové záležitosti Matúša Kolárovskeho: Nová láska na obzore? Tajomné priznanie speváka!' (Heart matters of Matúš Kolárovskeho: New love on the horizon? A mysterious confession from the singer!). The article features a photo of a man in a red fur coat. The page includes various advertisements, such as 'Fio banka' and 'alza.sk', and a list of 'NAJČITANEŠIE' (Most Read) articles.

- a) Seriózne médium
- b) Bulvárne médium
- c) Dezinformačné médium

Tvoja odpoveď

? Na základe tohto článku posúď, o aký typ média ide.

The screenshot shows the website 'Badatel.net - Najobľúbenejšia stránka o zdraví'. The main article is titled 'NASA v podstate priznala, že na Mesiaci nikdy nebola a celé pristátie sfaľovala'. The article is dated 27/03/2023 and has 64 comments. The page also features a sidebar with categories of articles, a search bar, and a Telegram promotion.

Badatel.net - Najobľúbenejšia stránka o zdraví

Hľadaj na stránke ... Hľadaj

Home O nás Fórum Liečba chorôb Rakovina Strava a bylinky eKnihy o zdraví Kontakt

Zlepšite svoj zrak a obnovte ostré videnie bez laserovej operácie pomocou zakazovanej metódy, ktorá ohrozovala príjmy očných lekárov! [Zistiť viac](#)

Kategórie článkov

- Choroby a terapie (727)
- Články čitateľov (45)
- COVID-19 (786)
- Dnešná medicína (174)
- Doplňky výživy (48)
- Na zamyslenie (130)
- Naša kampaň (44)
- Nezaradené (6)
- Odporúčané články (38)
- Ostatné témy (870)
- Rakovina (223)

NASA v podstate priznala, že na Mesiaci nikdy nebola a celé pristátie sfaľovala

27/03/2023 autor: redakcia · 64 komentárov

Páči sa mi to 6,5 tis. Zdieľať 6,5 tis.

Print PDF Email

Nájdate nás aj na **Telegram!**

Najnovšie články

Bill Gates je v panike po tom, čo Trump zastavil financovanie vakcínovej aliance GAVI

- a) Seriózne médium
- b) Bulvárne médium
- c) Dezinformačné médium

Tvoja odpoveď

? Na základe tohto článku posúď, o aký typ média ide.

HN ONLINE.SK HN24.SK SLOVENSKO EKONOMIKA A FINANCIE SVET KOMENTÁRE AUTO PREDPLATNÉ

Slovensko Robert Fico Peter Pellegrini Andrej Danko vláda dialnice prezidentské voľby trestný zákon

Študentské voľby v roku 2020 na Gymnáziu v Nových Zámkoch. FOTO: HN/Richard Prutkay

Mladí ľudia si cenia demokraciu, politickým stranám však nedôverujú

09.09.2022, 13:04 TASR

IF YOU ANSWERED 25 QUESTIONS CORRECTLY ON THIS QUIZ,

- a) Seriózne médium
- b) Bulvárne médium
- c) Dezinformačné médium

Tvoja odpoveď

 Zdôvodni svoje odpovede.

Aspoň v jednej vete sa vyjadri ku všetkým trom článkom. Vysvetli, aké znaky seriózneho/bulvárneho/dezinformačného média si našiel/našla v danom článku.

Tvoja odpoveď

Konšpiračné teórie

? Čo je to konšpiračná teória?

- Vysvetlenie udalostí, ktoré tvrdí, že určitá tajná skupina ľudí riadi udalosti vo svete, často bez dôkazov.
- Vedecká teória, ktorá je potvrdená dôkazmi a vysvetľuje, ako funguje svet.
- Mýtus alebo rozprávka, ktorú si ľudia vymýšľajú len pre zábavu a nikto jej neverí.
- Teória, ktorá poukazuje na skrytú pravdu, ktorú médiá často zatajújú.

Tvoja odpoveď

? K nasledujúcim manipulačným taktikám priradi ich názvy:

Snaha vyvolať silné pocity ako strach, hnev často prostredníctvom dramatického jazyka, výkričníkov a fráz ako „Šokujúce!“ alebo „Desivé odhalenie!“.	Apofónia
Použitie tvrdení ľudí, ktorí sa síce tvária ako odborníci, ale v skutočnosti nimi nie sú a ich názory sa nezhodujú s väčšinou vedeckej komunity.	Odkaz na falošné autority
Použitie iba časti informácií, ktoré podporujú tvrdenia konšpirátorov a ignorujú alebo skresľujú zvyšok kontextu.	Apel na emócie
Obviňovanie konkrétnej skupiny ľudí alebo organizácie za všetky problémy.	Obetný baránok
Pripisovanie významu náhodným udalostiam a hľadanie vzorcov všade.	Apel na zdravý rozum
Snaha presvedčiť ľudí, že pravda je očividná a nepotrebuje dôkazy. Používa jednoduché, intuitívne argumenty namiesto odborných faktov, často s frázami ako „Stačí sa len zamyslieť...“.	Manipulácia s dôkazmi

Tvoja odpoveď

Prečítaj si nasledujúci status a odpovedz na otázky: (na ďalšej strane)

 Ema Kandriková

♡ 💬 📌

348 likes

Ema Kandriková 🇷🇺 NASA KLAMALA! HOLLYWOODSKÉ ŠTÚDIO ODHALENÉ! ⚠️ ⚠️

Myslíte si, že ľudia skutočne pristáli na Mesiaci? POZRITE SA NA TENTO ŠOKUJÚCI DÔKAZ!
Toto je „autentická“ fotka NASA z Mesiaca... ALE ČO JE TO V POZADÍ??? ZELENÉ PLÁTNO!!! Áno, presne to, čo používajú vo filmoch na špeciálne efekty!

Myslíte si, že je to len náhoda? Nič ako náhoda neexistuje! Napríklad, prečítajte si meno "prvého človeka na mesiaci" naopak. Neil Armstrong = GNORTS, MR. ALIEN... Jasný mimozemský pozdrav 🤖 NASA nás klame celé desaťročia!

Uznávaný odborník na vesmírne anomálie, Robert Dean, (ktorého mainstreamové médiá IGNORUJÚ! 🤔) potvrdil, že táto fotografia je DÔKAZOM obrovskej manipulácie. NASA je len BÁBIKA v rukách elít! 💰 Oni si užívajú luxus a vy im slepo veríte? Myslíte si, že všetky tie miliardy, ktoré NASA dostáva, sú na „výskum“? 😏 NIE! Sú to vaše peniaze, ktoré idú na tajné projekty a ovládanie spoločnosti!

A teraz sa zamyslite – V ROKU 1969 NEMALI ANI SMARTFÓNY, ale dokázali pristáť na Mesiaci a vrátiť sa späť? Použite ZDRAVÝ ROZUM. Celé je to len veľká lož, ktorú nám opakujú, aby sme ju prijali bez otázok. 🤫

🇷🇺 ZDIEĽAJTE, KÝM TO NESMAŽŮ! 🚀 ⚠️ ⚠️ ⚠️

#MoonLandingFake #GreenScreenFail #FollowTheMoney
Zobraziť 136 komentárov

včera

V statuse sa nachádzajú rôzne manipulačné taktiky, ktoré sú využívané v konšpiračných teóriách. Nájdi dva takéto znaky a opíš, akým konkrétnym spôsobom sú v texte použité. Rozviň a zdôvodni svoju odpoveď.

Pomôž si znakmi konšpiračných teórií, ktoré si sa naučil/-a v predošlej úlohe.

Tvoja odpoveď

? O aký typ obrázku ide v prípade statusu, ktorý si si prečítal(a) vyššie?

- a) Obrázok je fotomontáž
- b) Obrázok je vygenerovaný umelou inteligenciou
- c) Ide o skutočný obrázok, ale je vytrhnutý z kontextu
- d) Ide o skutočný obrázok, ktorý sedí ku kontextu statusu

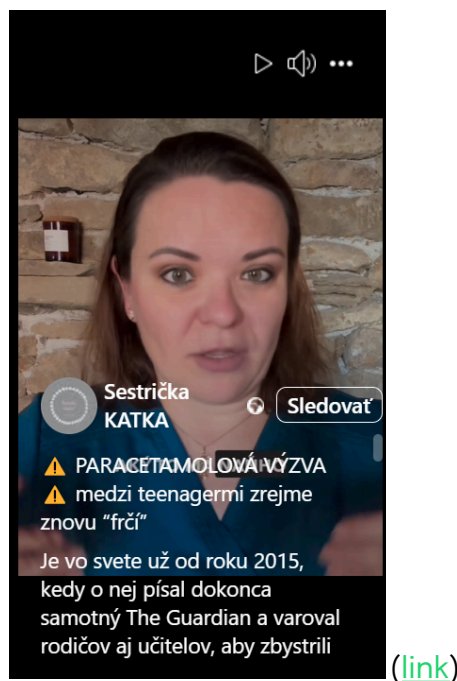

Tvoja odpoveď

Výzva na sociálnych sieťach

Na sociálnych sieťach sa často šíria škodlivé "výzvy", ktoré môžu viesť k ohrozeniu zdravia ľudí, ktorí sa do nich zapoja.

Pozri si video sestričky, ktorá varuje pred jednou takou výzvou:

? Prečo sa takéto výzvy šíria práve na sociálnych sieťach?

(môžeš vybrať viac správnych odpovedí)

- a) Lebo majitelia sociálnych sietí chcú, aby si deti ubližovali na zdraví
- b) Lebo výzva je bezpečná a šíriť takéto výzvy je prejav slobody slova
- c) Lebo algoritmus sociálnych sietí najviac zobrazuje také videá, ktoré vyvolajú silnú emóciu a potom majú veľa reakcií
- d) Lebo algoritmus sociálnych sietí dokáže rozpoznať, že ide o nebezpečnú výzvu a chce pred ňou varovať čo najviac ľudí
- e) Lebo na sociálnych sieťach niekedy vznikajú tzv. informačné bubliny - skupiny ľudí, ktorým sa zobrazuje podobný obsah, ktorý môže byť aj radikálny alebo škodlivý

Tvoja odpoveď

Algoritmus sociálnych sietí je automatický program, ktorý rozhoduje, ktoré príspevky a videá uvidíš na svojej hlavnej stránke (napr. na TikToku, Instagrame či YouTube).

? Čo môžeš urobiť, aby si sa vyhol/vyhla „pasci algoritmov“, keď vidíš nebezpečný trend? Prirad' správne dôsledky k jednotlivým akciám.

Čo urobím	Aký to bude mať dôsledok
Sledujem a lajkujem videá výzvy	Algoritmus si bude myslieť, že ma nezaujímajú, a nebude mi ich odporúčať
Nahlásim škodlivé video	Aj keď mám dobrý úmysel, pomáham výzvu šíriť ďalej
Ignorujem videá o výzve	Algoritmus mi začne ukazovať ešte viac takýchto videí
Zdieľam video, aby som varoval ostatných	Platforma ho môže odstrániť a zastaviť jeho šírenie

Tvoja odpoveď

? Ako najlepšie zabrániť šíreniu škodlivých výziev, ako je “paracetamolová výzva”?

- Napišem komentár pod video, aby som ľuďom povedal, že je nebezpečné.
- Dám like na video, aby ho videlo viac ľudí a dozvedeli sa o rizikách.
- Nebudem ho sledovať, lajkovať ani zdieľať a namiesto toho ho nahlásim.
- Pošlem video čo najviac kamarátom, aby som ich varoval.
- Informujem svojich blízkych o rizikách výzvy bez toho, aby som zdieľal video s výzvou

Tvoja odpoveď

Overovanie faktov

Wikipédia je online encyklopédia, ktorá ponúka široké spektrum informácií z rôznych oblastí a sprístupňuje ich zadarmo každému.

Keďže je ľahko dostupná, mnohí ju považujú za užitočný zdroj pri štúdiu aj v bežnom živote. No je dôležité vedieť, aké výhody a možné úskalia môže mať jej používanie.

Pri riešení tejto úlohy si otvor na Wikipédii stránku Historickej budovy Slovenského národného divadla (SND) v Bratislave.

Wikipédia: Historická budova Slovenského národného divadla

Pozorne si prečítaj nasledujúce tvrdenia.

Ku každému z nich prirad', či je pravdivé alebo nepravdivé a či ho možno overiť na Wikipédii (na stránke o Historickej budove SND).

Komentované prehliadky Historickej budovy SND sú zdarma.	nepravdivé tvrdenie, sa dá overiť na Wikipédii
Architektami Historickej budovy SND sú Ferdinand Fellner a Hermann Helmer.	pravdivé tvrdenie, ktoré sa dá overiť na Wikipédii
V Historickej budove SND v roku 2024 nebolo odohrané ani jedno divadelné predstavenie.	nepravdivé tvrdenie, ktoré sa nedá overiť na Wikipédii
V Historickej budove SND sa nenachádza točňa.	pravdivé tvrdenie, sa nedá overiť na Wikipédii

Tvoja odpoveď

Pred niekoľkými mesiacmi začalo Slovenské národné divadlo organizovať komentované prehliadky svojej Historickej budovy. Táto informácia na Wikipédii aktuálne chýba. Kto ju tam môže doplniť?

- a) Informáciu môže doplniť iba generálna riaditeľka divadla.
- b) Túto informáciu môže na Wikipédiu doplniť ktokoľvek a kedykoľvek.
- c) Informácie na Wikipédiu pridávajú výhradne zamestnanci a zamestnankyne Wikipédie.
- d) Túto informáciu môže na stránku doplniť iba pôvodný autor stránky o Historickej budove SND.

Tvoja odpoveď

Podľa Wikipédie je Historická budova Slovenského národného divadla národnou kultúrnou pamiatkou.

Aký zdroj Wikipédia uvádza na potvrdenie tohto faktu? Skopíruj link, na ktorý sa Wikipédia v tomto zdroji odkazuje.

Tvoja odpoveď

Čo platí o tomto linku?

- a) Na linku nájdeme informácie, ktoré potvrdzujú dané tvrdenie.
- b) Link síce odkazuje na webové sídlo Pamiatkového úradu, ale je neaktuálny.
- c) Link je falošný a autor textu zámerne manipuluje s dôkazmi.

Tvoja odpoveď

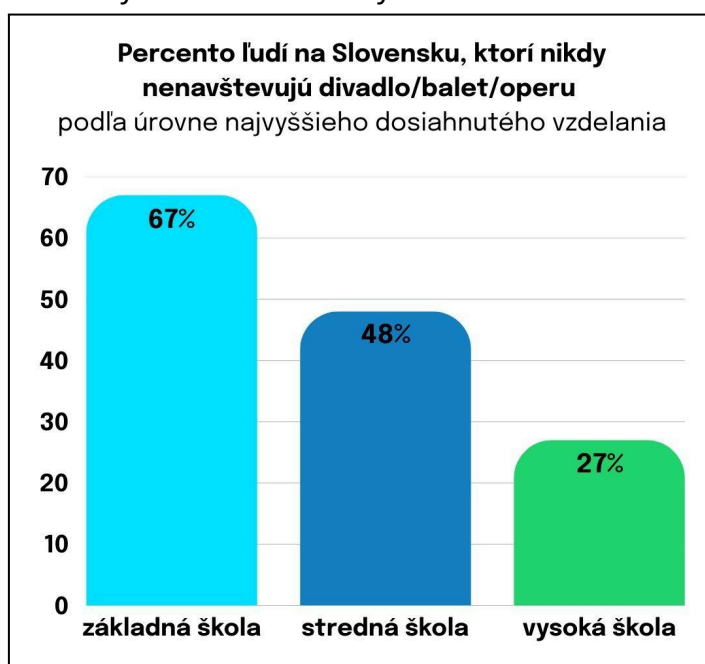
A ako je to so Slovákami a návštevou divadla?

Pri riešení tejto úlohy sa vrátíme k pojmom **kauzalita a korelácie**, ktorým sme sa venovali v školskom kole.

Zopakuj si základné definície:

- **Kauzalita** je vzťah medzi dvoma javmi, kde jeden jav (príčina) spôsobuje druhý jav (dôsledok).
- **Korelácia** znamená, že medzi dvoma javmi existuje súvislosť, ale neznamená to, že jeden spôsobuje druhý. Korelácia hovorí len o tom, že sa dva javy často vyskytujú spolu, no nemusia byť vždy priamo prepojené.

Pozri si nasledujúci graf. Nájdeš na ňom výsledky prieskumu, ktorý zisťoval, aké percento Slovákov s rôznym vzdelaním nikdy nechodí do divadla.

Graf naznačuje, že čím vyššie vzdelanie človek má, tým je menšia šanca, že nechodí do divadla.

? Urči, ktoré tvrdenie o grafe je pravdivé

- Ide o kauzalitu - keď človek pôjde do divadla, dosiahne vyššie vzdelanie
- Ide o kauzalitu - keď človek dostane vysokoškolské vzdelanie, pustia ho do divadla
- Ide o koreláciu - vyššie vzdelanie zvyšuje šancu, že človek navštevuje divadlo.
- Ide o náhodu - chodenie do divadla a vzdelanie spolu žiadno nesúvisia

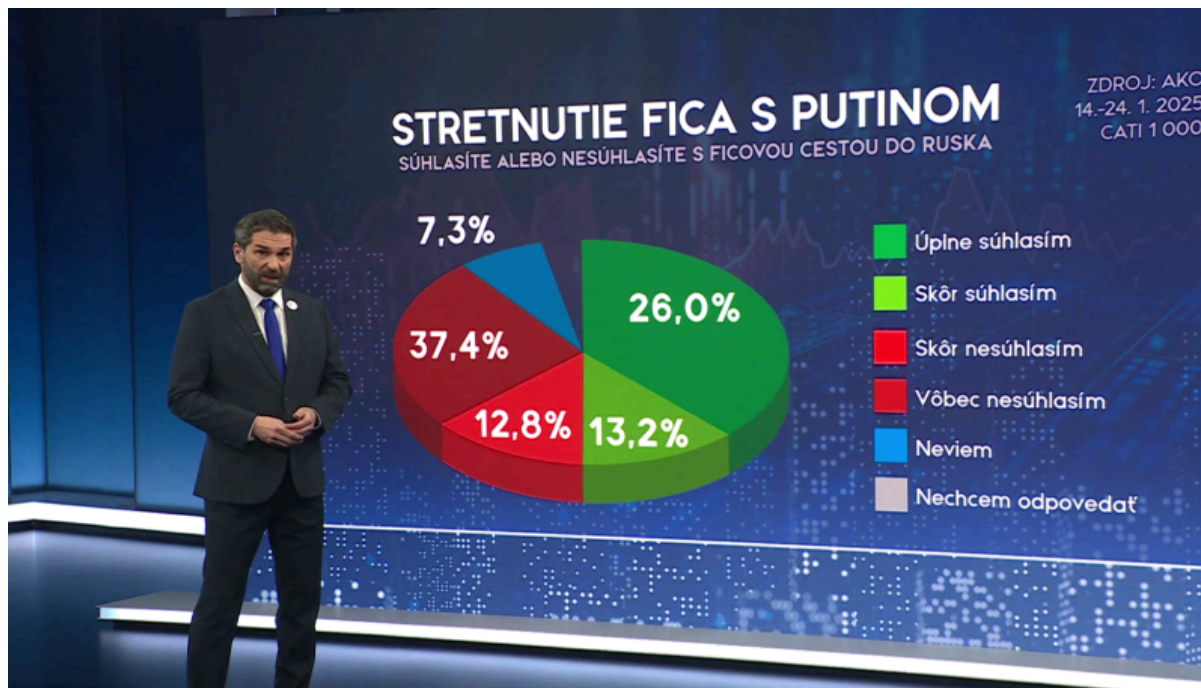

Tvoja odpoveď

Graf

Grafy sú užitočné nástroje, ktorými vieme zobraziť rôzne údaje. Často ich vidíme v médiách, napríklad na zobrazenie výsledkov prieskumov verejnej mienky.

Pozri si nasledujúci príklad grafu, ktorý bol použitý v správach TV JOJ. Graf ukazuje, aké názory majú ľudia na stretnutie slovenského premiéra s ruským prezidentom.

? Ako sa nazýva tento typ grafu?

- a) Stĺpcový graf
- b) Čiarový graf
- c) Koláčový graf
- d) Plošný graf

Tvoja odpoveď

? Zhodnoť kvalitu grafu. Zameraj sa na to, aké údaje sú použité a či ich správne zobrazili v grafe.

- a) Graf pracuje s pravdivými údajmi a sú správne zobrazené.
- b) Graf síce pracuje s pravdivými údajmi, ale sú nesprávne zobrazené.
- c) Graf pracuje s falošnými a nepravdivými údajmi.

Tvoja odpoveď

b) Graf síce pracuje s pravdivými údajmi, ale sú nesprávne zobrazené

? Zamysli sa a dohľadaj informácie o tom, ako táto situácia nastala. Na základe toho vyber, ktoré tvrdenie je pravdivé:

- a) S grafom nie je žiadny problém.
- b) Stala sa síce chyba, ale zamestnanci TV JOJ ju urobili omylom a ospravedlnili sa za ňu.
- c) Išlo o zámernú manipuláciu s cieľom ovplyvniť verejnú mienku.

Tvoja odpoveď

Argumentačné chyby

V tejto úlohe sa na konkrétnych príkladoch naučíš 5 častých argumentačných chýb. Argumentačná chyba je nesprávny spôsob argumentácie - na prvý pohľad síce môže vyzeráť ako dobrý argument, ale v skutočnosti nedáva logický zmysel.

Prečítaj si krátke definície niektorých argumentačných chýb:

- **Šikmá plocha** - Tvrdíme, že ak sa stane jedna vec, automaticky to povedie k extrémnemu výsledku, hoci na to nemáme dôkazy.
- **Osobný útok** - namiesto toho, aby sme riešili, čo niekto povedal, útočíme na toho, kto to povedal.
- **Falošná dilema** - Predstavujeme problém tak, akoby existovali len dve možnosti, hoci ich je v skutočnosti viac.
- **Odbočenie od témy** - Odbočíme od pôvodnej témy a začneme hovoriť o niečom inom, aby sme odviekli pozornosť.
- **Hlas ľudu** - Tvrdíme, že niečo je pravdivé alebo správne len preto, lebo si to myslí veľa ľudí. Popularita však nie je dôkazom pravdivosti.

Vyskúšaj si hľadanie argumentačných chýb v praxi.

? Pozorne si prečítaj situácie a vyber z možností argumentačnú chybu, ktorej sa niekto v tejto situácii dopustil

- a) šikmá plocha
- b) osobný útok
- c) falošná dilema
- d) odbočenie od témy
- e) hlas ľudu

Tvoja odpoveď

- a) šikmá plocha
- b) osobný útok
- c) falošná dilema
- d) odbočenie od témy
- e) hlas ľudu

Tvoja odpoveď

- a) šikmá plocha
- b) osobný útok
- c) falošná dilema
- d) odbočenie od témy
- e) hlas ľudu

Tvoja odpoveď

- a) šikmá plocha
- b) osobný útok
- c) falošná dilema
- d) odbočenie od témy
- e) hlas ľudu

Tvoja odpoveď

- a) šikmá plocha
- b) osobný útok
- c) falošná dilema
- d) odbočenie od témy
- e) hlas ľudu

Tvoja odpoveď

Doplň chýbajúce časti argumentu

Predstav si, že si zástupca/zástupkyňa žiakov v školskej rade a snažíš sa vytvoriť argument, že by malo byť známkovanie zrušené. Vyskladaj argument tak, aby bol čo najsilnejší a najviac presvedčivý.

Tvoje tvrdenie: Podľa mňa by malo byť známkovanie zrušené, lebo žiakom len spôsobuje stres a potom majú horšie výsledky.

Riaditeľka: Prečo si to myslíš?

? Vyber najvhodnejšie vysvetlenie k tvrdeniu:

- Keď žiaci cítia stres zo známok, tak sa sústredia len na to, aby dostali dobrú známku. Úzkosť spôsobená tlakom na dobré známky môže brániť v plnom sústredení sa na pochopenie učiva, čo následne vedie k horším vedomostiam. Zrušenie známkovania by im umožnilo zamerať sa na skutočné pochopenie látky.
- Žiaci sa učia len preto, aby dostali dobré známky a keď ich nedostanú, sú naštvaní na učiteľov. Tým pádom by bolo lepšie zrušiť známky, aby sa zabránilo tomu, že žiaci budú nešťastní alebo budú obviňovať učiteľov. Zlepšila by sa tak atmosféra v triede, ale na samotné výsledky to nemusí mať priamy vplyv.
- Známkovanie vedie k tomu, že žiaci sú nešťastní, pretože sa cítia nespravodlivo hodnotení. Ak by neboli známkovaní, mali by lepší vzťah k škole. Žiaci by však mohli stratiť záujem o učenie, lebo známky im dávajú pocit, že to, čo robia, má zmysel.

Tvoja odpoveď

Riaditeľka: Dobre, ale máš na to nejaký dôkaz?

 Vyber najvhodnejší dôkaz k vysvetleniu:

- a) Štúdia z USA z roku 2019 zistila, že žiaci, ktorí pravidelne využívali šport ako spôsob zvládania stresu, dosahovali lepšie známky. Tento výskum poukázal na dôležitosť pohybu pri znižovaní stresu.
- b) Moja kamarátka raz na angličtine dostala štvorku. Odvtedy sa o tento predmet prestala zaujímať. Na hodinách nedáva pozor a neučila sa na testy. Zlá známka jej veľmi zobrala motiváciu.
- c) Výskum z Nórska z roku 2023 ukázal, že stres zo známok vedie k psychologickým problémom ako úzkosť. Tieto problémy zhoršuje výsledky žiakov a znižujú ich schopnosť učiť sa.

Tvoja odpoveď

Argument

? **Napíš vlastný argument na túto tému:**

Telesná výchova by mala byť nepovinná.

Pravidlá písania argumentu:

- Môžeš si vybrať, či s danou témou súhlasíš alebo nesúhlasíš.
- Argument by mal obsahovať tvrdenie, vysvetlenie a dôkaz.
- Zameraj sa na jednu myšlienku a tú rozvi do hĺbky. Neodporúčame miešať v jednom argumente veľa rôznych myšlienok.
- Pri dôkaze uveď zdroj svojej informácie (stačí link). Ak niečo cituješ od slova do slova, uveď daný citát v úvodzovkách “”.
- Argument by mal mať maximálne 200 slov.
- Argument musíš napísať samostatne, je zakázané kopírovať text z iných stránok alebo z ChatGPT.

Tvoja odpoveď

Hodnotenie:

Kategória	Body	Detailnejšie kritériá hodnotenia
Tvrdenie	0-1 b	Má argument jasne stanovené tvrdenie na začiatku?
Vysvetlenie	0-4 b	<p>Má argument vysvetlenie alebo zostáva vrovine tvrdenia?</p> <p>Nadväzuje vysvetlenie na tvrdenie? Existuje jasná spojitosť medzi tvrdením a vysvetlením?</p> <p>Ako rozsiahle je toto vysvetlenie? Sú všetky kroky v príčinnno-výsledkovom reťazci dostatočne vysvetlené? Nachádzajú sa v argumente logické skoky a diery vo vysvetlení?</p> <p>Nachádzajú sa v argumente kontradikcie (protirečenia)?</p> <p>Nachádzajú sa v argumente logické chyby?</p>
Dôkaz	0-3 b	<p>Nachádza sa v argumente dôkaz?</p> <p>Podporuje tento dôkaz vysvetlenie? Existuje link medzi vysvetlením a dôkazom?</p> <p>Je dôkaz dostatočne vysvetlený a pochopiteľný?</p> <p>Je uvedený zdroj dôkazu?</p> <p>Je tento zdroj dôveryhodný?</p>
Stratégia	0-4b	<p>Súvisí tento argument s témou?</p> <p>Je to jeden z kľúčových argumentov alebo ide skôr o okrajový a menej dôležitý bod?</p>

Štýl	0-2b	<p>(Gramatické chyby a preklepy nehodnotíme, pokiaľ je text čitateľný.)</p> <p>Je po prvom prečítaní jasné, čo sa autor snažil povedať?</p> <p>Pomáha štýl a výber slov obsahu argumentu, alebo mu skôr škodí?</p> <p>Číta sa argument príjemne? Aký dojem zanechal argument po prečítaní?</p>
Rozsah	0-1b	Držal sa argument rozsahu max. 200 slov?

Otázky, pripomienky, sťažnosti

V Slovenskej debatnej asociácii chceme, aby bola Olympiáda kritického myslenia spravodlivá a transparentná súťaž. Preto sme poskytli detailný a exaktný popis procesu bodovania všetkým účastníkom a účastníčkam.

V prípade, že s niečím nesúhlasíte, máte sťažnosť alebo sa len chcete na niečo opýtať, neváhajte nás kontaktovať: okm@sda.sk